

National Legal Regulations on Combating Terrorism

Vitalie SÎLI¹

Abstract: *Terrorism is one of the most complex and dangerous social and criminal threats to the legal system, internal stability and public security of a state. Multiple manifestations of terrorism alarm international community and impose the necessity of elaboration and implementation of a number of new measures on preventing and counteracting this phenomenon. The need for decisive steps in the context of protecting the population sometimes imposes the state to undertake urgent anti-terrorist measures without a detailed appreciation of their impact on human rights and the principle of the supremacy of law. In some cases the legislation has to be amended in the course of an emergency. That is the reason why it is important to periodically review the legislation, especially after the critical situation is over. Considering the crimes of a terrorist character and those related to it one can observe that the legislation of the Republic of Moldova is in the process of continuous improvement, the Criminal Code being adjusted to the international provisions.*

Keywords: *terrorism, terrorist act, crimes of a terrorist character, crimes related to terrorism, prevention and counteraction of terrorism, sanctioning for terrorism*

Terorismul este unul din cele mai complexe și mai periculoase fenomene sociale și criminale din prezent care atentează asupra ordinii de drept, stabilității interne și securității publice a statului. Multiplele forme de exteriorizare ale terorismului pun în gardă comunitatea mondială și impun elaborarea și implementarea unor noi măsuri de prevenire și combatere a acestui flagel. Aflându-se în permanentă evoluție, pe parcursul istoriei terorismul a trecut prin diferite etape, înglobând diverse forme și manifestându-se prin cele mai violente modalități. Toate acestea argumentează necesitatea realizării unor studii multilaterale a diferitelor aspecte ale terorismului. Cu atât mai mult cu cât victimă a actului terorist poate deveni oricine. Din acest motiv, nu pot fi considerate excesive totalitatea măsurilor de prevenire și combatere a terorismului întreprinse, deoarece scopul acestora este protecția omului, iar omul reprezintă valoarea supremă în societate.

¹ Conferențiar univ. dr., Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Republica Moldova. E-mail: office@ulim.md.

Necesitatea adoptării unor acțiuni ferme pentru protecția populației impune uneori statului să adopte urgent măsuri antiteroriste noi, fără a efectua aprecierea detaliată a impactului asupra drepturilor omului și principiului supremației dreptului. În unele cazuri modificările în legislație sunt adoptate în timpul unor situații excepționale. Din acest motiv este important a revedea periodic legislația, îndeosebi după normalizarea situației care a impus adoptarea acesteia.

Legislația antiteroristă a unui șir de state conține cerințe speciale privind revizuirea acesteia, iar în unele cazuri și dispoziții privind perioada de acțiune a actului legislativ sau a prevederii normative. Sarcina principală a unei astfel de revizuirii este de a se convinge că la atingerea scopurilor prevăzute în lege (asigurarea securității) sunt respectate principiile supremației dreptului și respectării drepturilor și libertăților omului.¹

În ceea ce ține nemijlocit de Republica Moldova, menționăm că în perioada sovietică, când legislația penală era practic identică cu cea a republicilor unionale, anumite prevederi referitoare la terorism nu existau, după cum, de fapt, nu a existat și în primii ani de independență a statului nostru. Totuși, art. 63 C.P. al R.M. din 1961 (cu modificările și completările ulterioare), intitulat „*Actul de teroare*” prevedea răspundere pentru asasinarea unui reprezentant al autorității publice legale, comisă în legătură cu activitatea publică a acestuia și care urmărește scopul de a submina autoritatea publică, precum și cauzarea în aceleași scopuri de leziuni corporale grave unui reprezentant al autorității publice legale în legătură cu activitatea publică a acestuia.

În ultimul timp, în R. Moldova au fost întreprinse mai multe măsuri de ordin legislativ privind reglementarea juridică a prevenirii și combaterii terorismului. Astfel, Parlamentul R. Moldova a adoptat Legea cu privire la combaterea terorismului, publicată în Monitorul Oficial nr.147-149 din 06.12.2001. Anterior, a fost modificat Articolul 63 din Codul Penal al R. Moldova, din 1961 (cu modificări și completări până la 20 mai 2002), în care era prevăzută răspunderea pentru terorism. În redacția menționată, prin terorism se subînțelegea: „*activitatea criminală a unor persoane sau a unor grupuri de persoane care au drept scop modificarea în R. Moldova, în alte state de drept a structurilor politice, economice și sociale constituite legal, prin amenințarea cu utilizarea violenței sau prin recurgerea la ea împotriva populației sau a unor*

---

¹ Справочник по уголовно-правовым мерам противодействия терроризму. Нью-Йорк, Организация Объединенных Наций, 2009, с. 47.

indivizi aparte, și care periclitează drepturile fundamentale ale persoanei și în particular dreptul la viață, la integritate fizică și la libertatea individuală.¹

În perioada respectivă, articolul care prevedea răspunderea pentru terorism se afla în capitolul intitulat „*Infracțiuni deosebit de periculoase contra statului*” și numai odată cu adoptarea la 18.04.2002 a noului Cod penal al R.M. articolul ce sancționează terorismul a fost inclus în capitolul XIII „*Infracțiunii contra securității publice și a ordinii publice*”. În această ordine de idei, menționăm că în doctrină sunt expuse mai multe păreri, uneori contrarii, referitoare la locul componentei de terorism. Astfel, unii cercetători susțin că este important, de pe poziția evidențierii noțiunii și a pericolului pe care-l prezintă, de plasat terorismul în capitolul „*Infracțiuni contra păcii și securității omenirii*”, cu toate consecințele juridice care decurg din aceasta, inclusiv neaplicarea termenelor de prescripție.²

Conform altor opinii, varianta includerii componentei terorismului nu în capitolul „*Infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice*”, ci în oricare altul este nu chiar reușită, deoarece în acele cazuri când această componentă se află în capitolul Codului penal care conține componentele de infracțiune contra statului sau contra păcii și securității omenirii, drept temei sunt luate nu cele mai tipice cazuri de acte teroriste, dar din contra – cele mai grave forme de manifestare, drept rezultat schimbându-se caracterul infracțiunii și artificial majorându-se gradul pericolului social a acelor acte de terorism care nu au fost îndreptate nici contra bazelor statalității, nici contra ordinii internaționale de drept. În acest caz, includerea componentei terorismului în alt capitol devine posibilă doar în cazul în care, în prezența unei norme generale ce se află în capitolul „*Infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice*”, în Codul penal mai poate exista și o normă specială care poate fi inclusă în oricare alt capitol.³

Legiuitorul Republicii Moldova, odată cu adoptarea noului Cod penal, a inclus în capitolul intitulat „*Infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice*” art. 278, fiind definit preliminar „*terorismul*.” Astfel, prin terorism se subînțelegea „*provocarea unor explozii, incendii sau săvârșirea altor acțiuni care periclitează viața oamenilor, cauzează daune materiale în proporții mari sau provoacă alte urmări grave, dacă acestea sunt săvârșite în scopul de a sublima securitatea publică, de a intimida populația sau de a*

---

¹ Codul Penal al Republicii Moldova, (Adoptat de Sovietul Suprem al RSS Moldovenești la 24.03.1961) // *Veștile Sovietului Suprem al RSS Moldovenești*. - 1961. - Nr. 10.

² *Организованный терроризм и организованная преступность*. /Под ред., Долговой А.И., Российская криминологическая ассоциация, Москва, 2002, p. 101

³ Емельянов В.П. *Терроризм и преступления с признаками терроризирования*, Москва, 2000.

impune autorităților publice sau persoanelor fizice anumite decizii, precum și amenințarea cu săvârșirea unor astfel de acțiuni în aceleași scopuri.”

După operarea modificărilor din 19.06.2008, în vigoare din 08.08.2008, a fost modificat conținutul art. 278 C.pen., denumirea acestuia fiind schimbată în „Actul terorist”. Astfel, în noua configurare legislativă, prin act terorist se subînțelege provocarea unei explozii sau a unui incendiu, chiar săvârșirea altei fapte care creează pericolul de a duce la moartea ori vătămarea integrității corporale sau a sănătății, sau de a da naștere unor daune asupra dreptului de proprietate, asupra mediului ori alte urmări grave. De asemenea, textul de lege susține că această faptă este săvârșită în scopul de a intimida populația ori o parte din ea, de a crea panică, frică, de a atrage atenția societății asupra ideilor politice, religioase ori de altă natură ale făptuitorului sau de a sili statul, organizația internațională, persoana juridică sau fizică să săvârșească sau să se abțină de la săvârșirea vreunei acțiuni.

Aceste schimbări au venit în paralel cu modificarea Legii cu privire la combaterea terorismului nr. 539-XV din 12.10.2001, prin care s-a efectuat o armonizare între aceste acte normative, fiind excluse unele divergențe sau neconcordanțe, care au existat până la acel moment.¹

Susținem că importanță foarte mare, în special pentru prevenirea actelor teroriste și minimalizarea consecințelor acestora, o au alineatele 5 și 6 ale articolului indicat, conform cărora persoanelor care au comis actul de terorism, altor participanți li se pot aplica pedepse penale minime, prevăzute de articolul 278 CP al RM, dacă ei au prevenit autoritățile despre acțiunile respective și prin aceasta au contribuit la evitarea morții oamenilor, a vătămării integrității corporale sau a sănătății, a altor urmări grave sau la demascarea altor făptuitori. De asemenea, persoana care a participat la pregătirea actului de terorism se eliberează de răspundere penală dacă ea, prin anunțarea la timp a autorităților, sau prin alt mijloc a contribuit la prevenirea realizării actului de terorism și dacă acțiunile ei nu conțin o altă componentă de infracțiune.

Această prevedere legală se răsfrânge asupra tuturor participanților la actul terorist indiferent de calitatea pe care ei o întrunesc – executori, organizatori, instigatori, complici. Aceștia pot fi absolviți de răspunderea penală dacă îndeplinesc condițiile indicate în lege și anume:

1. anunțarea la timp a autorităților sau contribuirea prin alt mijloc la prevenirea realizării actului terorist.

---

¹ Sili V., Armașu V., Donciu A., Pleșca R., Mardari A., Sîrcu A. Infracțiuni cu caracter terorist, infracțiuni conexe terorismului și unele infracțiuni cu caracter de terorizare. Chișinău: Garomont-Studio SRL, 2011, pp. 34-36.

2. lipsa în acțiunile persoanei a altei componente de infracțiune.

Totuși, considerăm că în situația respectivă condiția de bază constă în prevenirea actului terorist. Această condiție poate fi îndeplinită prin intermediul aplicării oricăror metode, și anume: acțiunile active ale subiectului (de exemplu: în momentul amplasării); anunțarea nemijlocită a autorităților despre actul terorist pregătit; antrenarea altor persoane în prevenirea survenirii consecințelor negative sau a localizării și minimizării consecințelor acestora etc.

Importanță deosebită în cazurile menționate o are faptul ca anunțarea să fie la momentul oportun, adică ca din momentul recepționării mesajului organele administrative să dispună de timp suficient și posibilități reale pentru a preveni actul terorist pregătit (evacuarea oamenilor, prevenirea exploziei, incendiului și a altor acțiuni; transportarea explozibilului în alt loc pentru nimicire, reținerea executorilor sau coparticipanților etc.).¹

În literatura de specialitate există opinii diferite referitor la posibilitatea liberării de răspundere pentru actul terorist, dacă persoana a comis o altă infracțiune. Conform unor opinii, în acest caz este posibilă liberarea de răspundere pentru actul terorist, persoana vinovată urmând să răspundă doar pentru infracțiunea comisă ulterior.²

Conform altor opinii se susține că dacă teroristul a comis o altă infracțiune, atunci liberarea de răspundere pentru actul terorist conform alin. 6 art. 187 CP al RM este imposibilă în general.³

Susținem că conform principiilor generale de aplicare a pedepsei, în cazul în care persoana întrunește integral calitățile subiectului infracțiunii, nu există alte circumstanțe care exclud caracterul penal al faptei etc., persoana urmează să poarte răspundere penală pentru fiecare faptă penală comisă. Deci, dacă persoana care a participat la pregătirea actului terorist, ulterior îndeplinind în volum deplin cerințele prevăzute în alin. 6 din art. 278 CP al RM, a comis până la participarea la pregătire, în timpul pregătirii sau după finalizarea acesteia o altă infracțiune, atunci ea urmează să poarte răspundere pentru aceasta, putând beneficia de liberarea de răspundere doar pentru pregătirea actului terorist.

De asemenea, dacă în acțiunile persoanei care poate beneficia de liberare de răspundere penală pentru pregătirea actului terorist, vor fi constatate semnele unei alte componente de infracțiune (de exemplu: păstrarea

---

¹ Словарь по уголовному праву. Под ред. Наумова А.В. Москва: Бек, 1997, с. 576-578.

² Комментарий к УК Российской Федерации. /Под ред. Н. Ф. Кузнецовой. М., 1997. С. 490.

³ Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Особенная часть. /Под общей ред. Ю. И. Скуратова, В. М. Лебедева. М., 1996. С. 249.

substanțelor narcotice, purtarea ilegală a armei de foc sau sustragerea acesteia), în acest caz pentru faptele respective persoana va fi supusă răspunderii penale în volum deplin.¹

Un alt aspect deosebit de important, în opinia noastră, constă în evoluția reglementărilor legislației penale naționale, în special, în ceea ce privește diversificarea faptelor cu caracter terorist sau conexe terorismului pentru comiterea cărora poate surveni răspunderea penală.

În context, menționăm că legislația penală internațională reglementează infracțiunile cu caracter terorist și faptele conexe terorismului, făcând o delimitare între ele. Inițial, legislația națională a Republicii Moldova nu conținea prevederi în acest sens, care fapt nu corespundea întru totul prevederilor convențiilor și tratatelor internaționale la care statul nostru este parte. Totuși, prin Legea nr. 136-XVI din 19.06.2008, în vigoare din 08.08.2008, Codul penal al RM, a fost completat cu art. 134/11, în care sunt prevăzute infracțiunile cu caracter terorist.

După cum rezultă din conținutul articolului menționat, legiuitorul național a prevăzut 11 componente de infracțiune cu caracter terorist de bază și 5 componente de infracțiune facultative, care pot deveni infracțiuni cu caracter terorist în cazul comiterii acestor fapte în anumite condiții sau circumstanțe.

Considerăm că respectivele prevederi legale au o importanță deosebită, deoarece a fost realizată o armonizare cu convențiile și tratatele internaționale la care R. Moldova este parte, precum și pentru că s-a plasat accentul principal pe caracterul preventiv al legii. Astfel, Codul penal al Republicii Moldova prevede sancțiuni pentru recrutarea, instruirea sau acordarea altui suport în scop terorist, instigarea în scop terorist sau justificarea publică a terorismului, a fost extins numărul de componente de infracțiune pentru comiterea cărora pot fi sancționate persoanele juridice etc.

În aceste condiții, observăm că R. Moldova acordă o atenție sporită conformării legislației naționale cu dispozițiile actelor normative internaționale la care este parte, asigurând pârgurile minime necesare în sensul creării unui cadru legislativ care ar corespunde prevederilor internaționale și ar cuprinde actele cu caracter terorist și conexe terorismului.

---

¹ <https://vdocuments.site/documents/liberarea-de-raspundere-penala.html>.

Bibliografie

Справочник по уголовно-правовым мерам противодействия терроризму. Нью-Йорк, Организация Объединенных Наций/ Handbook of Criminal Law Measures to Counter Terrorism. New York, United Nations, 2009, с. 47

Codul Penal al Republicii Moldova, (Adoptat de Sovietul Suprem al RSS Moldovenești la 24.03.1961)/The Criminal Code of the Republic of Moldova, (Adopted by the Supreme Soviet of the Moldavian SSR on 24.03.1961). *Veștile Sovietului Suprem al RSS Moldovenești/News of the Supreme Soviet of the Moldavian SSR. 1961, Nr. 10.*

Организованный терроризм и организованная преступность. Под ред., Долговой А.И., Российская криминологическая ассоциация, Москва/ *Organized terrorism and organized crime.* Under the editorship of Dolgova A.I., Russian Criminological Association, Moscow, 2002.

Emelyanov V.P. (2000). *Терроризм и преступления с признаками терроризирования /Terrorism and crimes with signs of terrorization,* Moscow.

Sîli, V.; Armașu, V.; Donciu A.; Pleșca R.; Mardari A.; Sîrcu A. (2011). *Infracțiuni cu caracter terorist, infracțiuni conexe terorismului și unele infracțiuni cu caracter de terorizare/ Crimes of a terrorist nature, crimes related to terrorism and some crimes of a terrorizing feature.* Chișinău: Garomont-Studio SRL, pp. 34-36

Словарь по уголовному праву/Dictionary of criminal law (1997). Ed. Наумова А.В. Moscow: Bek, , p. 576-578

Lesnievsky-Kostareva T. (2000). *Словарь-справочник. Уголовное право/Dictionary-reference book. Criminal law.* Moscow: Norma Infra-M, 2000, p. 350.

***(1997). *Комментарий к УК Российской Федерации Commentary on the Criminal Code of the Russian Federation.* Ed. N. F. Kuznetsova. M.

Yu. I. Skuratova, V. M. Lebedeva. M. (Eds.) (1996). *Особенная часть. /Под общей ред. Commentary on the Criminal Code of the Russian Federation. Special part.*

